

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.1455/2015/11.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Katona Sándor, a tanács elnöke
Dr. Kiss Sándor, előadó bíró
Dr. Molnár Gábor Miklós, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2016. május 20.

Az ügy tárgya: vezető beosztású hivatalos személy által kötelességszegéssel, üzletszerűen, bünszövetségben elkövetett vesztegetés büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): D. I.-né XXII. rendű terhelt,
K. Gy. XXVIII. rendű terhelt,
Bank Nyrt. jogi személy

Első fok: Miskolci Törvényszék, 5.B.1318/2009/2000. számú ítélete, tárgyalás, 2012. április 3.

Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.I.475/2013/233. számú ítélete, nyilvános ülés, 2014. április 1.

Az indítványok előterjesztői:

D. I.-né XXII. rendű terhelt védője,
K. Gy. XXVIII. rendű terhelt védője,
Bank Nyrt. jogi személy jogi képviselője

Az indítvány iránya: a terheltek javára, hatályon kívül helyezésre, a jogi személlyel szembeni pénzbírság mellőzésére

Rendelkező rész

A Kúria a Miskolci Törvényszék 5.B.1318/2009/2000. számú elsőfokú és a Debreceni Ítéltábla Bf.I.475/2013/233. számú másodfokú ítéletét

D. I.-né XXII. rendű terhelt tekintetében annyiban megváltoztatja, hogy őt az ellene 15 rendbeli gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult tagja által kötelességszegéssel, üzletszerűen

elkövetett vesztegetés büntette [1978. évi IV. törvény 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmenti. Szabadságvesztése és közügyektől eltiltása tartamát egyaránt 2 évre enyhíti,

a Bank Nyrt. jogi személy tekintetében annyiban megváltoztatja, hogy a rendbírság kiszabását mellőzi.

Az első- és másodfokú ítélet D. I.-né XXII. rendű terheltet érintő további, valamint K. Gy. XXVIII. rendű terheltet érintő valamennyi rendelkezését hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] A Miskolci Törvényszék a 2012. április 3. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 5.B.1318/2009/2000. számú ítéletével bírálta el - számos egyéb terhelt mellett - a jelen felülvizsgálati eljárásban érintett D. I.-né XXII. rendű terhelt, K. Gy. XXVIII. rendű terhelt és a Bank Nyrt. jogi személy ügyét.
- [2] Közülük D. I.-né XXII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 15 rendbeli gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult tagja által kötelelességszegéssel, üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntetében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban korábbi Btk. - 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] és 15 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §). A terheltet ezért 5 év fogházbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte, a kiszabott szabadságvesztés büntetés fele részének végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. 170.000 forintra vagyonelkobzást rendelt el. Ugyanakkor a terhelttel szemben 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés b) pont], 3 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont] miatt indult büntetőeljárást megszüntette.
- [3] K. Gy. XXVIII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 7 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntetében, melyből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont], 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont], 12 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §) és 5 rendbeli vesztegetés büntetében [korábbi Btk. 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont], amiért öt 6 év börtönbüntetésre, 6 év közügyektől

eltiltásra, 500.000 forint pénzmellékbüntetésre, 3 év ingatlan értékbecslői foglalkozástól eltiltásra ítélte. 2.000.500 forintra vagyonelkobzást rendelt el. Ugyanakkor a terheltet az ellene 8 rendbeli vesztegetés büntette [korábbi Btk. 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt emelt vád alól felmentette.

- [4] A Bank Nyrt. jogi személlyel szembeni intézkedésként 7.588.950 forint pénzbírságot szabott ki.
- [5] A törvényszék ítélete ellen bejelentett ellentétes irányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2014. április 1. napján megtartott nyilvános ülésen kihirdetett Bf.I.475/2013/233. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet e körben az alábbiak szerint megváltoztatta.
- [6] D. I.-né XXII. rendű terhelt cselekményeit 15 rendbeli vesztegetés elfogadása büntettének [2012. évi C. törvény - a továbbiakban Btk. - 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, b) pont 2. fordulat, (3) bekezdés b) és c) pontok], 15 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) és 41 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [39 esetben Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont, 2 esetben Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] minősítette. A terhelt büntetését 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra enyhítette, további büntetésül 4 évi felelős műszaki vezetői foglalkozástól eltiltásra is ítélte. Mellőzte a szabadságvesztés büntetés fele részének felfüggesztésére vonatkozó és az eljárást megszüntető rendelkezéseket. A szabadságvesztést fogházban rendelte végrehajtani azzal, hogy a szabadságvesztés büntetésből a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés 2/3 részének kitöltését követő nap.
K. Gy. XXVIII. rendű terhelt cselekményeit 32 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont], 5 rendbeli vesztegetés büntettének [korábbi Btk. 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont 2. fordulat] és 12 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (korábbi Btk. 276. §) minősítette. A terhelt börtönbüntetését 5 évre enyhítette.
- [7] Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit e két terheltet érintően a büntetőjogi főkérdések vonatkozásában egyebekben, valamint a Bank Nyrt. jogi személyt érintően helybenhagyta.
- [8] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen D. I.-né XXII. rendű terhelt védője, K. Gy. XXVIII. rendű terhelt védője és a Bank Nyrt. jogi személy jogi képviselője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.
- [9] A Kúria a felülvizsgálati indítványokat a Be. 424. § (1) bekezdésében foglaltak szerint tanácsulésen bírálta el.
- [10] I. D. I.-né XXII. rendű terheltet érintően
D. I.-né XXII. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványát a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaira alapította, arra

hivatkozott, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, a terhelttel szemben cselekménye törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki és az eljárás lefolytatására feltétlen eljárási szabálysértés mellett (törvényes vád hiányában) került sor. Indítványa az eljárás részbeni megszüntetésére, a terhelt részbeni felmentésére vagy cselekménye helyes minősítésének megállapítására és büntetésének enyhítésére irányult.

- [11] A védő eljárásjogi kifogásai körében kifogásolta, hogy a másodfokon eljárt Debreceni Ítéltábla ítélete ellen D. I.-né XXII. rendű terhelt tekintetében nem biztosított fellebbezési lehetőséget, emellett a csalási cselekmények vonatkozásában a törvényes vád hiányára hivatkozott. Kétségbe vonta a csalás bűncselekménye törvényi tényállási elemeinek meglétét, ekként a terhelt bűnössége megállapítását vitatta, a vesztegetési cselekmények vonatkozásában pedig arra hivatkozott, hogy e bűncselekményt csak speciális alanyisággal bíró személy követheti el, a terhelt tekintetében viszont ezt az alanyiságot sem a vádirat, sem a jogerős határozat nem rögzíti.
- [12] A Legfőbb Ügyészség BF.1577/2015/1-I. számú átiratában a D. I.-né XXII. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak. Az átiratban foglaltak szerint az ügyészi vád a csalás bűncselekménye vonatkozásában a cselekmény lényegét a törvényes vád követelményeinek megfelelően tartalmazta és ugyanez megállapítható a vesztegetés vonatkozásában is. Mindkét cselekmény minősítése törvényes, a vádiratban és a tényállásban rögzítettekben következik, hogy a terhelt a speciális alanyiság feltételeinek megfelelt. A Legfőbb Ügyészség egyetértett az ítéltábla álláspontjával a másodfellebbezés lehetőségének kizárása tekintetében is, és összességében a határozat D. I.-né XXII. rendű terhelt vonatkozásában történő hatályában fenntartására tett indítványt.
- [13] Mivel az 1998. évi XIX. törvény - a továbbiakban Be. - a felülvizsgálat lehetőségét kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen biztosítja, a Kúriának először azt kellett megvizsgálnia, hogy a Debreceni Ítéltáblának kellett volna-e - a védő álláspontjával egyezően - a fellebbezés lehetőségét biztosítania ítélete ellen a XXII. rendű terhelt tekintetében. A kérdésre az ítéltábla ítéletében részletesen kitért (másodfokú ítélet 135-136. oldala), és mindenben törvényes álláspontot foglalt el akkor, amikor a fellebbezés lehetőségét kizárta és álláspontját kellően meg is indokolta. Helyesen mutatott rá arra, hogy az alaki halmazatban álló okirat-hamisítási és csalási cselekmények kapcsán az elsőfokú bíróság a bűnösség megállapítás mellett tévesen hozott felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezéseket, ekként a másodfokú eljárásban a csalás megállapítása nem a bűnösség körének bővülését, pusztán a bűnösség körén belül már értékelt cselekmények eltérő minősítését eredményezte. Ilyen esetre pedig a másodfokú

bíróság ítélete ellen a fellebbezés lehetőségét a Be. 386. §-a nem biztosítja.

- [14] Ebből következően határozata jogerejével kapcsolatban az ítélet tábla álláspontja D. I.-né XXII. rendű terhelt tekintetében is helyes, ezért a Kúria a jogerős határozatot a terhelt tekintetében a Be. 416. § (1) bekezdésén alapulóan, a Be. 423. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott körben felülbírált.
- [15] Felülbírálata során a Kúria hivatalból vizsgálendő, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja esetköreibe eső eljárási szabálysértést nem észlelt.
- [16] E körbe eső eljárási szabálysértésként a védő felülvizsgálati indítványában a törvényes vád hiányára hivatkozott.
- [17] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a Be. 373. § (1) bekezdés I/c) pontja értelmében felülvizsgálati ok, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el. A törvényes vád fogalmát a Be. 2. § (2) bekezdése határozza meg, eszerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett beadványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.
- [18] A védő indítványában a törvényes vád elemei közül a pontosan körülírt büntető törvénybe ütköző cselekmény leírását hiányolta. Álláspontja szerint D. I.-né vonatkozásában hiányzott a konkrét elkövetési magatartás megjelölése, a jogtalan haszonszerzési célzatára vonatkozó konkrét ténymegállapítás, az egyenes szándékára vonatkozó konkrét ténymegállapítás és a magatartásával összefüggésben bekövetkezett eredmény, ezért a vád törvényesnek nem tekinthető.
- [19] Az összefüggés okán itt célszerű utalni arra, hogy a védő a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontján alapuló indítványát a csalás bűncselekménye vonatkozásában ugyanezen elemek hiányára alapította az ítéleti tényállást érintően.
- [20] Mindkét védői hivatkozást illetően azt kell rögzíteni, hogy a védő által hiányoltak sem a vád törvényességét nem kérdőjelezi meg, sem pedig a terhelt marasztalását nem teszi tévessé. A védő ugyanis indítványa megtételekor figyelmen kívül hagyta, hogy D. I.-né XXII. rendű terhelt marasztalására a csalási cselekmények vonatkozásában nem tettesként, hanem részesként, mégpedig bűnsegédként került sor. A bűnsegéd pedig az, aki a bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt, de maga törvényi tényállási elemet nem valósít meg. A csalás bűncselekménye vonatkozásában a védő által megjelölt törvényi tényállási elemek ezért nem a bűnsegéd, hanem a tettes vonatkozásában vizsgálandók, és ezek megléte esetén – amit egyébként a védő sem vitatott – a bűnsegéd vonatkozásában csak a szándékos segítségnyújtás vizsgálható. Az erre utalás az ügyészi vádban is fellelhető és az ítélet is egyértelműen rögzíti (másodfokú ítélet 134. oldal).
- [21] Mindebből következően a Debreceni Ítélet táblájának a D. I.-né XXII. rendű terhelt tekintetében a csalási cselekmények miatti marasztalása mind az eljárásjogi, mind az anyagi jogi

rendelkezőkkel maradéktalanul összhangban álló. A védő indítványa ezért e körben alaptalan.

- [22] Alapos viszont a védő felülvizsgálati indítványa a terhelt vesztegetési cselekményeit érintően.
- [23] A Kúria a kérdéskört illetően előjáróban rögzíti, hogy a terhelt cselekménye elkövetésekor hatályos szabályozás alapján vizsgálta, mivel amennyiben az elkövetéskor hatályos szabályozás alapján bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg, a későbbi jogszabály változásnak relevanciája nincs (korábbi Btk. 2. §).
- [24] Az elkövetéskor hatályos Btk. 252. § (1) bekezdése szerinti vesztegetést a költségvetési szerv gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója, illetve tagja követheti el. Ebből fakadóan a bűncselekmény megállapításának speciális alanyi feltétele van. A jogerős ítéletről - de már az ügyészi vádiratról is - megállapítható, hogy e körben egyetlen megállapítást sem tesz. Sem a személyi, sem a tényállási részben, de az ítélet indokolásában egyéb helyen sincs egyetlen olyan tényállási értékű megállapítás, amelyből a terhelt speciális alanyi megfelelőségére következtetést lehet levonni.
- [25] A Legfőbb Ügyészség átiratában a védői indítványban foglaltakra reflektálva a következőket fejtette ki:
- [26] „A vádirat tartalmazza, hogy D. I.-né XXII. rendű terhelt az egyes vádpontokban szereplő építkezéseken felelős műszaki vezetőként járt el. Ebben a minőségében a jogszabályban [az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény - Étv. - és az Építőipari kivitelezési, valamint a felelős műszaki vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól, és az építési naplóról szóló 51/2000. (VIII. 9.) FVM-GM-KöViM együttes rendelet] előírt kötelezettségét nem teljesítette, és az építési vállalkozótól kapott jogtalan vagyoni előnyért valóttanul igazolta az építésügyi hatóság felé, hogy az adott ingatlanra tervezett építmény az építési engedélyben foglaltaknak megfelelően a vonatkozó jogszabályok és szakmai követelmények betartásával elkészült, annak ellenére, hogy az ingatlanon folyó építési munkálatokat nem ellenőrizték, az építkezések helyszínén a munkálatok végzése alatt nem jártak, és az építmények nem készültek el az építési engedélyben foglaltak szerint. Tartalmazza továbbá a vád, hogy D. I.-né XXII. rendű terhelt az ingatlanok építtetőivel, mint megrendelőkkel sosem találkozott, a felelős műszaki vezetésre vonatkozó megbízásokat az építési vállalkozóként eljáró szervezettől, adott esetben Sz. J.-től kapta. Kitér a vádirat az Étv., valamint a tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól szóló rendelet vonatkozó előírásaira, így az Étv. 40. § (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a felelős műszaki vezető felelős az építmény - a jogerős és végrehajtható építési engedélynek, és a jóváhagyott engedélyezési tervnek, illetve a szükség szerinti kivitelezési terveknek megfelelő - megvalósításáért, továbbá az építési tevékenységre vonatkozó szakmai minőségi és biztonsági előírások megtartásáért,

és a munkálatok végzésének szakszerűségéért. A vádirat külön nem utal rá, azonban az Étv. 38/A. § (4) bekezdése tartalmazza, hogy felelős műszaki vezetői tevékenységet az folytathat, aki rendelkezik a névjegyzéket vezető szerv engedélyével. A névjegyzéket vezető szerv az engedély megadásával egyidejűleg névjegyzékbe veszi a jogosultságot szerzett természetes személyt. Nem tartalmazza a vádirat, azonban a szabályozásból kétségbe vonhatatlanul következik, hogy a jogszabályban előírt kötelezettségek az egyéb törvényi előírásokra tekintettel legalább egyéni vállalkozói jogosultsággal teljesíthetők.

A cselekmény elkövetése (2006. év) és a vádirat benyújtása (2009. július 23. napja) idején hatályos Btk. 137. § 17. pontja szerint gazdálkodó szervezet: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 685. § c) pontjában felsorolt gazdálkodó szervezet, valamint az a szervezet, melynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a Ptk. szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A felülvizsgálati indítvány érvelésével ellentétben a Ptk. 685. § c) pontja szerinti értelmező rendelkezés gazdálkodó szervezetnek tekinti az egyéni vállalkozót is.

Ily módon D. I.-né XXII. rendű terhelt speciális alanyisága a gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés büntetében sem az elkövetés idején, sem a vádemelés időszakában nem kérdőjelezhető meg."

[27] D. I.-né XXII. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra tett észrevételében álláspontját fenntartva a vádirat és az ítéleti tényállás irányadó voltára és kiegészíthetetlenségére hivatkozott, utalt arra, hogy az Étv. 38/A. §-a a cselekmények elkövetése idején még nem is volt hatályban. Állította, hogy D. I.-né nem volt egyéni vállalkozó, és fenntartotta azt az álláspontját, hogy valótlan tartalmú okiratot kiállító rokkantnyugdíjasként nem lehetett a vesztegetési cselekmény alanya.

[28] A Kúria a Legfőbb Ügyészség által kifejtettekkel szemben a védői állásponttal értett egyet. A Be. 423. § (1) bekezdése a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállást jelöli meg irányadónak, és a megállapított tényállás támadására nem nyújt lehetőséget. A Legfőbb Ügyészség által hivatkozottak helytállósága nem vizsgálható, a jogerős ítélet tényállási értékű megállapításokkal történő kiegészítésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Az irányadó tényállás alapján pedig csak az állapítható meg, hogy az ítélet nem tartalmaz olyan megállapítást, melyből a XXII. rendű terhelt speciális alanyi megfelelőségére lehetne következtetni, ekként tényállási elem hiányában neki a korábbi Btk. 252. §-ában meghatározott bűncselekmény nem róható fel.

[29] A Kúria ezért megállapította, hogy D. I.-né XXII. rendű terhelt bűnösségének megállapítása a vesztegetési bűncselekményekben a büntető anyagi jog szabályait sérti. Ezért a felülvizsgálati

indítvánnyal támadott határozatot e körben a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja értelmében megváltoztatta, és akként hozott a törvénynek megfelelő határozatot, hogy D. I.-né XXII. rendű terheltet az ellene 15 rendbeli gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult tagja által köteleességszegéssel, üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntettének [korábbi Btk. 252. § (1) bekezdés, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] vádja alól felmentette.

- [30] A bűnösségi kör jelentős szűkülése folytán a Kúria megállapította, hogy a terhelt jogerős határozatban megállapított büntetése a felmentés tényére figyelemmel törvénysértővé vált. A felmentéssel érintett cselekmények büntetési tétele 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés volt, a terhén fennmaradó legsúlyosabb csalási cselekmény kapcsán a legsúlyosabb büntetési tételkeret 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztésre csökkent.
- [31] A fennmaradó bűncselekmények kapcsán ezért a Kúria a másodfokú ítéletben egyébként helyesen számba vett bűnösségi körülményeket értékelve a büntetés céljait akként látta elérhetőnek, hogy a terheltre kiszabott szabadságvesztés mértékét és a közügyektől eltiltás tartamát egyaránt 2 évre enyhítette. Egyéb vonatkozásban a határozatot D. I.-né XXII. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.
- [32] II. K. Gy. XXVIII. rendű terheltet érintően K. Gy. XXVIII. rendű terhelt tekintetében meghatalmazott védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyhez kapcsolódóan a terhelt írásbeli kérelmet csatolt.
- [33] A védő felülvizsgálati indítványa jogszabályi alapjaként a Be. 416. §-ára hivatkozott, a konkrét ok jogszabályi megjelölése nélkül. Szóhasználatában a terhelt bűnösségének téves megállapítására, cselekménye törvénysértő minősítésére és az indokolási kötelezettség elmulasztására is hivatkozott, ekként indítványa a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaiban meghatározott felülvizsgálati okokat érintette. Indítványa a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére és az eljárás bíróságok új eljárás lefolytatásának elrendelésére irányult elsődlegesen, emellett a terhelt felmentésére és a kiszabott büntetés enyhítésére is indítványt tett.
- [34] K. Gy. XXVIII. rendű terhelt tekintetében a védő felülvizsgálati indítványa alapján a Kúria a támadott határozatot a Be. 423. § (4) és (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokból, továbbá a hivatalból vizsgálandó, a Be. 416. § (1) bekezdésében felsorolt feltétlen eljárási szabálysértések szempontjából bírálta felül. Mivel azonban a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, mely kizárólag a törvényben meghatározott okokból megengedett, a védő felülvizsgálati indítványát először abból a szempontból kellett megvizsgálni, hogy a felülvizsgálat törvényi szabályozása mely védői hivatkozások érdemi felülvizsgálatát teszi lehetővé.
- [35] A felülvizsgálat okait a Be. 416. § (1) bekezdése teljes körűen

felsorolja. Az itt megjelölt felülvizsgálati okok köre nem bővíthető. A Be. 423. § (1) bekezdése kötelezően előírja, az elbírálás során a jogerős határozatban foglalt tényállás alapul vételét és kategorikusan megtiltja a tényállás támadását. A 416. § (1) bekezdés c) és d) pontja megjelöli azokat az eljárási szabálysértéseket, amelyek a rendkívüli jogorvoslat keretében vizsgálhatók, ezen túlmenő esetleges eljárási szabálysértések a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók.

- [36] E szabályozás körében a Kúria megállapította, hogy K. Gy. védőjének felülvizsgálati indítványa – a Legfőbb Ügyészség BF.1577/2015/1-II. számú átiratában foglaltakkal egyezően – túlnyomórészt a törvényben kizárt és érdemi felülvizsgálatot nem tesz lehetővé.
- [37] A Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában megjelölt felülvizsgálati okok anyagi jogi kérdéseket érintenek, és annak elbírálását teszik szükségessé, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására törvényesen került-e sor, és hogy a büntető anyagi jog minősítést érintő vagy egyéb szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására sor került-e. E jogkérdések a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokból vizsgálhatók.
- [38] A védő nevesítetten a bűnösség téves megállapítására, a terhelt cselekményének téves minősítésére és a kiszabott büntetés eltúlzottan súlyos voltára is utalt, azonban mindezt a törvény által meg nem engedett módon tette. Az indítvány szóhasználatában, de tartalmában is elsődlegesen megalapozottsági kérdéseket feszeget. A védő e körben kifogásolta a bizonyítás teljességét, egyes bizonyítási mozzanatok elmaradását, a bizonyítékok bizonyító erejének megítélését és a tényállás teljességét. Állítása szerint a tényállásban rögzítettek kellő bizonyítást nem nyertek, a bizonyítékok megfelelő értékelése mellett a terhelt bűnösségének megállapítására nem kerülhetett volna sor. Hivatkozott egyes megállapítások iratellenes voltára is.
- [39] E kifogások érdemi megvizsgálására azonban a felülvizsgálati eljárásban az ismertetett szabályozás tükrében nem kerülhet sor. Az ítélet megalapozatlanságával kapcsolatos kifogások a Be. 351. § (2) bekezdésében meghatározott megalapozatlansági esetekre hivatkoznak, azonban a törvényhely megsértése a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában nem szerepel, állítása a Be. 423. § (1) bekezdésében megfogalmazott tilalomba ütköző.
- [40] A védő a jogerős határozat bűnösség megállapításával és a terhelt cselekményeit minősítő részével kapcsolatban az irányadó tényállással összefüggésben elbírálandó anyagi jogi kifogást nem fogalmazott meg.
- [41] Ugyancsak nem vizsgálható érdemben a kiszabott büntetés mértékével kapcsolatos kifogás sem. A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja ugyanis az egyetlen olyan felülvizsgálati okot megjelölő, amely a büntetés mértékét is érinti, azonban e felülvizsgálati ok megállapítására kizárólag a terhelt cselekményének törvénysértő minősítése, a büntető anyagi jog szabályának megsértése esetén van lehetőség. Ezzel kapcsolatos érdemben vizsgálható felülvizsgálati

okot viszont a védő nem jelölt meg. A törvényi szabályozásból következően pedig törvényben kizárt a védőnek az a hivatkozása is, amely önmagában a terhelt büntetésének enyhítését célozta.

- [42] Érdemben ezért a Kúria kizárólag a védőnek az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozását vizsgálhatta. E felülvizsgálati ok a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a Be. 373. § (1) bekezdés II/a. pontja értelmében abban az esetben állapítható meg, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [43] A védő e felülvizsgálati okra hivatkozása alaptalan.
- [44] A Kúria megállapította, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségét K. Gy. XXVIII. rendű terhelt tekintetében rendkívül alaposan, színvonalasan teljesítette. A büntetőjogi főkérdések tekintetében megállapításai egyértelműek, a kialakított álláspont indokai nyomon követhetőek.
- [45] Mivel e felülvizsgálati ok elbírálásakor a büntetőjogi főkérdéseket érintő megállapítások vizsgálандók, a védő által megkívánt részletességgel az egyes részmozzanatok indokai mérlegre nem tehetőek. A védő ugyanis e körben már ismételten a bizonyítékok mikénti értékelését támadja és az ítélet megalapozottságát vonja kétségbe, ami viszont az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással sem megengedett.
- [46] Összességében a Kúria tehát megállapította, hogy K. Gy. XXVIII. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt, az indokolási kötelezettség megsértése vonatkozásában pedig alaptalan. Itt utal a Kúria arra is, hogy a terhelt személyes beadványában sincs törvényes felülvizsgálati okra hivatkozás, az általa megjelölt körülmények a jogerős határozat elleni felülvizsgálati eljárásban már nem vizsgálhatók.
- [47] A Kúria ezért - mivel hivatalból vizsgálандó a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjának esetköreibe eső eljárási szabálysértést sem észlelt - a K. Gy. XXVIII. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és a támadott határozatot a terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.
- [48] III. A Bank Nyrt. jogi személyt érintően
A Bank Nyrt. jogi képviselője felülvizsgálati indítványát arra alapította, hogy a jogi személlyel szemben az intézkedés alkalmazására, a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény - a továbbiakban Jszbt. - (2) bekezdés b) pontjában foglaltak megsértésével került sor, mivel a jogerős ítélet ugyan rögzíti, hogy a jogi személy tagja, illetve alkalmazottja által a jogi személy tevékenységi körében elkövetett bűncselekmény a megfelelő ellenőrzés mellett megakadályozható lett volna, e megállapításnak ténybeli alapja nincs. E körben a bíróságok egyetlen megállapítást sem tettek.

Mindez nem az indokolási kötelezettség elmulasztásaként, hanem anyagi jogi jogsértésként értékelendő, és ennek az intézkedés alkalmazásának mellőzését kell eredményeznie. Hivatkozott emellett a jogi képviselő arra, hogy álláspontja szerint a bankkal szemben az intézkedés alkalmazására törvényes vád hiányában került sor.

- [49] A Legfőbb Ügyészség BF.1577/2015/3. számú átiratában a jogi képviselő által benyújtott felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak és a támadott határozat Bank Nyrt.-vel szembeni hatályában fenntartására tett indítványt. Az átiratban kifejtettek szerint a vádirat a Jszbt. 13. §-ában foglaltaknak megfelelt, az intézkedés alkalmazására az ügyész a tárgyaláson tett indítványt, az intézkedés alkalmazása pedig a Jszbt. 2. §-ában foglaltaknak megfelelő.
- [50] A Kúria a Bank Nyrt. jogi személy vonatkozásában a jogi képviselő által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján bírálta felül a támadott határozatot. A Jszbt. 7. § (2) bekezdése értelmében a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazása során a Be. rendelkezéseit a Jszbt.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Ebből következően a felülvizsgálati eljárás során a Be.-nek a felülvizsgálatra vonatkozó szabályai a Jszbt. 24. §-ában foglalt eltéréssel irányadóak.
- [51] A Jszbt. 24. § (1) bekezdése értelmében az ítélet jogi személyre vonatkozó rendelkezése ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott esetben kívül felülvizsgálatnak van helye akkor, ha a jogi személlyel szemben az intézkedés alkalmazására a büntető anyagi jog vagy a Jszbt. szabályainak megsértése miatt került sor. A (3) bekezdés értelmében a jogi személy képviselője felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult.
- [52] A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosulttól származó, és a felülvizsgálati indítvány alapján az érdemi felülvizsgálati eljárásnak helye van.
- [53] A Kúria a felülvizsgálati felülbírálatot a Be. 424. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen végezte el, a felülbírálat terjedelme a Be. 423. § (5) bekezdése és a Jszbt. 24. § (1) bekezdése értelmében a feltétlen eljárási szabálysértésekre és a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra terjed ki.
- [54] Felülbírálata során a Kúria a Bank Nyrt. jogi személyt érintően olyan eljárási szabálysértést nem észlelt, amely a támadott határozat hatályon kívül helyezését vonta volna maga után.
- [55] A jogi képviselő e körbe eső hivatkozásának tekintendő a törvényes vád hiányára hivatkozás.
- [56] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt Be. 373. § (1) bekezdés I/c. pontja értelmében felülvizsgálati ok, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el. A törvényes vád fogalmát a Be. 2. § (2) bekezdése határozza meg, előfeltétele, hogy a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett beadványában meghatározott személy pontosan körülírt büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezze a bírósági eljárás lefolytatását.
- [57] A Jszbt. 13. §-a értelmében az ügyésznek nem szükségszerűen a

vádiratban kell indítványoznia a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását, a Jszbt. 17. § (2) bekezdésében írtak szerint erre a tárgyaláson is lehetősége van (e törvényhely meghatározza a bíróság teendőit is erre az esetre). Mivel a Jszbt. értelmében a jogi személy büntetőjogi felelősségének megállapítása nem önálló, hanem a természetes személy büntetőjogi felelősségének beszámításán alapul, a vád törvényessége az alaki legitimáción túlmenően kizárólag a természetes személy vonatkozásában vizsgálható és a jogi személy marasztalásának további - a vád törvényessége fogalomkörén kívül eső - feltétele az indítványhoz kötöttség, vagyis hogy az ügyész legalább a tárgyaláson az intézkedés alkalmazását szorgalmazza.

- [58] Az alaki legitimációt - vagyis az arra feljogosított vádemelését - és a természetes személyekkel szembeni vád törvényességét a jelen eljárásban senki sem vonta kétségbe, és ezzel kapcsolatban kifogásolni valót a Kúria sem észlelt. A jogi képviselő eljárásjogi kifogása ezért nem alapos.
- [59] Alaposnak találta viszont a Kúria a jogi képviselő indítványát abban a tekintetben, hogy az intézkedés alkalmazására a törvényi előfeltételek megállapításának és rögzítésének hiányában került sor.
- [60] A Miskolci Törvényszék elsőfokú ítéletében (1066. oldal) az intézkedés alapjaként a Jszbt. 2. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltakat jelölte meg, amikor arra utalt, hogy a bűncselekmény elkövetése bár nem célozta, de előny szerzését eredményezte a jogi személy javára, azt a jogi személy tagja, illetve alkalmazottja a jogi személy tevékenységi körében követte el és ez megfelelő ellenőrzés mellett megakadályozható lett volna. E megállapításon a másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla sem változtatott.
- [61] A Kúria megállapította, hogy a jogerős határozat a felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében kötelezően irányadó tényállásában semmilyen ténybeli alapja sincs annak, hogy a bűncselekmény elkövetése megfelelő ellenőrzés mellett megakadályozható lett volna, vagyis hogy a Jszbt. 2. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt megfogalmazásnak megfelelően a Bank vezető tisztségviselője, cégvezetője, illetve a felügyelő bizottság irányítási vagy ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetésének megakadályozásával járhatott volna. Helytállónan érvelt ezért a jogi képviselő azzal, hogy az ítélet a jogi személlyel szemben intézkedést alkalmaz, azonban az ítéleti tényállás e jogi következtetésre vonatkozó ténybeli alapot nem rögzít. Mindez a Kúria gyakorlatában anyagi jogi szabálysértés, jelen esetben a Jszbt. 2. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak megállapíthatóságának hiányát eredményezi.
- [62] A jogerős határozat nem tartalmazza - és erre vonatkozóan bizonyítás sem folyt - hogy a jogi személy részéről mely személyi körnek milyen jogszabályon vagy belső szabályzaton alapuló irányítási vagy ellenőrzési kötelezettségének teljesítése tárhatta volna fel és akadályozhatta volna meg a bűncselekmények

elkövetését.

- [63] A Legfőbb Ügyészség átiratában a következőket fejtette ki:
- [64] „Az irányadó tényállásban nincsenek arra utaló adatok, hogy a Bank Nyrt. lakás célú állami támogatás engedélyezésével kapcsolatos ügyintézését, nevezetesen megfelel-e a 12/2001. (I. 31.) Kormányrendeletben foglaltaknak, illetve a tárgyban hatályos banki üzletszabályzatnak, a pénzüintézet részéről bárki is ellenőrizte.
- [65] A Bank Nyrt. pénzüintézeti tevékenysége országosan is kiemelkedő, nyilvánvaló, hogy a belső ellenőrzést közvetlenül nem a vezető tisztségviselők, a cégvezetők, illetve a felügyeleti bizottság tagjai végzik. A hatáskörök leadása miatt ilyen kötelezettség terheli regionális, alsószinten a fiókvezetéssel megbízott igazgatókat is, akiknek mindenképp kötelezettsége a bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megelőzése.”
- [66] „A belső ellenőrzési kötelezettség teljesítése esetén a bűncselekmények elkövetése megakadályozható lett volna.”
- [67] A Kúria nem értett egyet a Legfőbb Ügyészség álláspontjával abban, hogy az itt megjelölt általános jellegű megállapítások helyettesíthetik a büntetőeljárás tényfeltárását és konkrét megállapítások tételét annak előfeltételeként, hogy a törvényi jogkövetkezmények alkalmazhatók legyenek. A jogi személy büntetőjogi felelősségének a megállapítása ekként hasonló a természetes személyéhez: kizárólag a tényállás konkrét megállapításain alapulhat.
- [68] Minderre tekintettel a Kúria megállapította a Jszbt. 2. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak konkrét megállapításának és ekként a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedés előfeltételének hiányát, ezért - a további feltételek érdemi vizsgálata nélkül - a jogi személy jogi képviselője felülvizsgálati indítványának helyt adott, és mivel a Jszbt. 24. § (5) bekezdésében foglaltak értelmében a Kúria maga is hozhat a törvénynek megfelelő határozatot, ha a jogi személlyel szemben alkalmazott intézkedés mellőzésének van helye, a jogerős határozatot e körben megváltoztatta és a Bank Nyrt. jogi személlyel szemben a pénzbírság kiszabását mellőzte.
- [69] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.
- [70] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival, azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

A döntés elvi tartalma

- [71] I. Az 1978. évi IV. törvény 252. §-ában meghatározott vesztegetés tettese költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy egyesületnek önálló intézkedésre jogosult dolgozója, illetve tagja lehet.
- II. A jogi személlyel szemben intézkedésként alkalmazott pénzbírság ténybeli alapjait az ítélet tényállásának tartalmaznia kell [2001. évi CIV. törvény 2. § (1) bekezdés b) pont].

Budapest, 2016. május 20.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő